

UMIK ŽUKOVA IN „SPUTNIK“ ŠT. 2

Kaj tiči za padcem slovitega ruskega vojskovodje?

Strah pred bonapartizmom - Maršalova zgodba je le odlomek v nadaljnjem razvoju SZ

Pozornost mednarodne javnosti je še vedno obrnjena na Sovjetsko Rusijo. Vsepovsod govorijo ljudje še zmerom o usodi moža, kateremu je bila domovina podelila štirikratno odlikovanje narodnega heroja in ki velja tudi v očeh zapadnega sveta za bržkone najspodobnejšega vojskovodjo druge svetovne vojne.

Njegov nenadni padec je toliko bolj vplival, ker se je izvršil ravno v trenutku, ko so ga vsi poznavalci sovjetskih razmer imeli za najmočnejšega moža v Rusiji ter pričakovali, da vsak čas potisne v ozadje Nikito Hruščeva ter se polasti vrhovne oblasti v državi.

Za to mesto je bil po prepričanju mnogih določen iz več razlogov: široki sloji prebivalstva po vsej ogromni državi so gledali v njem osvoboditelja domovine in zmagovalca nad Hitlerjem ter ga globoko spoštovali. Njegova priljubljenost v ljudstvu se ni dala niti zdaleč primerjati z vplivom, ki ga je imel v prebivalstvu Hruščev.

S svojo poštenostjo in odkritim značajem si je vrh tega pridobil velik ugled tudi v inozemstvu, saj ga je predsednik Eisenhower štel med osebne prijatelje, čeprav je bil Žukov komunist, Eisenhower antikomunist.

Žukov je bil mož, kateremu so na zapadu zaupali, in zato poklican, da koristi domovini tudi v zunanjem svetu.

GOVOR V LENINGRADU

Človek bi menil, da Hruščev sam tudi ni imel upravičenega vzroka biti hud na Žukova. Saj ga je maršal komaj pred nekaj meseci rešil že neizbežnega političnega propada, ko so ga Molotov, Malenkov in Kaganovič v vrhovnem vodstvu boljševikov *ponovno preglasovali* ter zahtevali, naj neutegoma odloži mesto glavnega tajnika stranke. Da ni bilo tedaj Žukova, bi bili zmagali Molotov in tovariši in Hruščev bi bil danes bržkone v kakem kraju daljne Sibirije.

Kaj je potemtaka ugonobilo Žukova? Povod k težkemu sporu je dal maršal z govorom, ki ga je imel 15. julija na ljudskem zborovanju v Leningradu.

Braneč čast umorjenega maršala Tuhačevskega in številnih drugih častnikov, poslanih l. 1937 od Stalina v smrt, je Žukov postavil zahtevo, naj se preiščejo sploh vsi zločini, ki so bili zagrešeni pod Stalinovo vladavino v zadnjih 30 letih.

Besede maršala so izzvale v poslušalcih nepopisno navdušenje in odobravanje, a natele na mrzel odpor v vrhovih boljševiške stranke. Državni poglavar maršal Vorosilov je bil namreč l. 1937 predsednik vojnega sodišča, ki je po krivem obsodilo Tuhačevske-

ga in tovariše. Tedanjo surovo Stalinovo politiko niso torej odobraval in podpirali samo Molotov, Kaganovič in Malenkov, marveč tudi današnji predsednik republike Vorosilov, sam Hruščev in drugi veljaki.

Sprejeti Žukovo zahtevo bi bilo zato pomnilo postaviti tudi njih na zatožno klop.

V SKUPNI BORBI ZA OBSTANEK

Vrhovi boljševiške stranke so se postavili zoper to nevarnost složno v bran ter sklenili Žukova ukrotiti.

Ta je prejkone moral sam uvideti, da se je nekoliko prenačil in je temu primerno preusmeril svoje ravnanje. Toda kar je bil rekel, je bilo izrečeno in se ni dalo več preklicati. Hruščev, Vorosilov in tovariši so jasno spoznali, kaj jih čaka, če bi prevzel dejansko oblast v Rusiji Georgij Žukov.

Iz tega spoznanja je dozorel sklep, da je treba Žukova čimprej odstraniti. Da bi svoj načrt lažje izvedli, so maršala poslali na uradno potovanje v Jugoslavijo in Albanijo. Nekaj ur po povratku v domovino ga je dosegla vest, da ni več obrambni minister Sovjetske

zveze. Nato so ga še izključili iz osrednjega odbora vladajoče stranke in njenega predsedništva.

Tako je Georgij Žukov postal čez noč navaden državljani brez vsakere oblasti, da kakorkoli vpliva na politično usodo svoje domovine.

Za Hruščeva in tovariše je bilo najvažnejše, da je maršal Žukov zgubil iz rok poveljstvo nad oboroženimi silami v državi. Armada je namreč po Stalinovi smrti dobila tak pomen v Sovjetski Rusiji kot še nikoli v preteklosti.

Glavno sredstvo, s katerim je Stalin strahoval svoje nasprotnike in neomejeno vladal nad državo, je bila njegova tajna, vse-mogočna in vsevidna politična policija. Organizirana je bila kot prava vojska, opremljena z najsodobnejšim orožjem, in za svoja dejanja ni bila nikomur odgovorna. Ponoči se je lahko pojavila v stanovanju ministra ali generala ter ga odvedla neznano kam. Pred Stalinovimi biriči je trepetalo 30 let v strahu vse prebivalstvo brezmejnne Rusije.

Mera politične previdnosti

Po diktatorjevi smrti je bila zato prva skrb njegovih naslednikov, da se enkrat za vselej osvobode stalne bojazni pred policijo, ki je bila tedaj v oblasti krvoločnega Berie. In res se jim je s pomočjo vojske posrečilo uničiti moč tajnih agentov ter Berio samega obsoditi na smrt. Prebivalstvo po vsej državi se je globoko oddahnilo ter bilo vojski hvaležno, ker ga je oprostila morečega strahu pred policijo.

Tedaj je vojska prvič zaigrala važno in odločilno vlogo v notranji politiki Sovjetske Rusije.

Drugič se je vojska pojavila na politični pozornici v osebi maršala Žukova zadnje poletje, ko je ta pomagal Hruščevu poraziti in odstraniti Molotova, Malenkova, Kaganoviča in Šepilova.

Hruščev je bil te pomoči vesel, toda po Žukovem govoru v Leningradu se je hudo prestrašil: če bi maršalu s pomočjo vojske uspelo se polastiti oblasti v državi, si je mislil, bo lahko tudi meni huda predla. Z okto-brsko boljševiško revolucijo bi se utegnilo zgoditi isto, kot se je z veliko francosko ob koncu 18. stoletja.

V Franciji je tedaj Napoleon Bonaparte razgnal z oboroženo silo parlament in vlado ter postal v nekaj letih popoln gospodar v državi. Taka politika vojaške sile je šla v zgodovino z imenom bonapartizem.

Ruskega bonapartizma se je bal že pokojni Stalin in zato generalom ni zaupal. Maršal Žukov doslej sicer ni še pokazal očitnih zavojevalnih namenov, a da bi ne prišel v skušnjave, je najbolje, si je mislil Hruščev, da ga pravočasno odstranimo.

KOLO ZGODOVINSKEGA RAZVOJA

Hruščevu je načrt uspel in po odstranitvi Berie, Molotova, Malenkova in Kaganoviča se je rešil še najnevarnejšega tekmeca: Georgija Žukova. Na politični pozornici je ostal tako rekoč sam. Mnogi sodijo, da se bliža ura, ko se bo Hruščev lahko proglasil za nekakega Stalina II.

Toda kdor tako misli, se po našem prepričanju moti. Najprej Nikita Hruščev ni osebnost, ki bi se po svojih sposobnostih in po moči svoje volje mogel meriti s Stalinom. Najvažnejše pa je, da so se v zadnjih desetletjih družbene razmere tudi v Sovjetski zvezi korenito spremenile.

Ko je Stalin po Leninovi smrti prevzel vso oblast nad državo, je bila Rusija zaostala poljedelska dežela s pretežno nepismenim prebivalstvom. Danes je Rusija država z najmočnejšo industrijo v Evropi, z industrijo, ki se na nekaterih področjih sodobne tehnike meri uspešno že z Ameriko.

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

NEZASLIŠAN PALAMAROV ODLOK

Eden najsramotnejših fašističnih zakonov, ki je globoko žalil Slovence in Hrvate naših krajev, je bil tisti, po katerem je bilo staršem prepovedano dajati svojim otrokom »tujja imena«. Za »tujja« so imeli seve vsa slovenska imena. Staršem, ki so se upirali, so uradniki na lastno roko predrzno prekrščevali otroke, dajoč jim imena, katera so jim slučajno padla v glavo.

Ko so po razpadu fašizma prišli k nam Angličani in Amerikanci, so nesramno postavili ukinili ter vrnili roditeljem svobodo, da lastnim otrokom sami določijo imena, tako kot se godi po vsem omikanem svetu in ustreza najosnovnejšim zahtevam naravnega in božjega prava.

Pred dnevi je pa gen. komisar Palamara izdal odlok (št. 173), s katerim je pravično odredbo bivše ZVU preklical ter obnovil osovraženi zakon fašistov. Uradniki na tržaški občini so ga že začeli izvajati.

Vest o tem je napolnila slovensko prebivalstvo z nepopisnim ogorčenjem ter mu priklicala v spomin temne dneve fašistovske strahovlade. Nezaslišano dejanje dr. Palamare spada pred mešani jugoslovansko-italijanski odbor, ki ravnokar zaseda v Beogradu.

JUGOSLOVANSKI — ITALIJANSKI ODBOR

V Beogradu se je sestala drugič na zasedanje stalna mešana jugoslovansko - italijanska komisija, ki ima po londonskem sporazumu nalogo, da skrbi za zaščito narodnih manjšin na bivšem Svobodnem trž. ozemlju.

To pot bodo razpravljali o šolah in uporabljanju jezika obeh manjšin v javnem življenju ter se pečali obenem z dvajsetorico pritožb, ki so jih odboru predložili Italijani in Slovenci iz nekdanjih con A in B. Iz sreče želimo, da bi se v odboru sporazumeli ter stavili svojima vladama take predloge, da bi bili z njimi zadovoljni pripadniki obeh narodnih skupin.

Prvi pogoj za izboljšanje razmer pa je, da italijanski parlament odobri in uzakoni londonsko pogodbo, kakor je to storila že pred 3 leti jugoslovanska Narodna skupščina. Sicer bo v naših krajih sporazum ostal za razne oblastnike le neobvezen kos papirja.

DULLESOVA IZJAVA

Ameriški zunanji minister je na sestanku s časnikarji priznal, da je Rusija na področju atomskih izstrelkov prekosila Ameriko. Dulles verjame sicer, da bodo Amerikanci zamujeno popravili, vendar je po njegovem žal nemogoče se vrniti k stanju l. 1948, ko Rusi niso še imeli atomske bombe ter so Združene države bile v popolni vojaški premoči.

SPOMENIK IVANU TRINKU

Če kdo zasluži dostojen nagrobni spomenik, je to gotovo buditelj in največji pesnik Beneških Slovencev Ivan Trinko. Postaviti mu ga moramo zamejski in sploh vsi zavedni Slovenci. Zato tudi Novi list iz vsega srca pozdravlja vzpodbudo za zbiranje prostovoljnih prispevkov, ki jo je sprožilo prosvetno društvo Ivan Trinko.

Društvo ima sedež v Vidmu, via Vittorio Veneto 32 (Udine). Na ta naslov pošiljajte svoje velikodušne prispevke vsi zavedni Slovenci!

SOVJETSKA ZVEZA IN JUGOSLAVIJA

Nenadni padec maršala Žukova je spet shladil, kot beremo, odnose med Moskvo in Beogradom. Način, kako so maršala zrušili, je bil namreč za Tita in Jugoslavijo žaljiv. V Jugoslavijo je prispel kot uradni odposlanec Moskve, tu so ga slovesno sprejeli in se z njim razgovarjali kot s pooblaščencom Hruščeva, medtem so mu pa v domovini kopali grob, ne da bi Jugoslovani kaj slutili. Hruščev jih je nekako vlekel za nos.

Tak postopek je bil vse prej kot pošten in prijateljski. V svetu je vzbudil celo sum, da je Tito bil s Hruščevom domenjen ter pomagal varati ruskega vojskovodjo. Tako je n. pr. pisal v Ameriki znani in vplivni časnikar Alsop.

Tito je bil po pravici užaljen ter odbil vabilo na proslavo 40. obletnice Oktobrske revolucije v Moskvo.

FRANCIJA DOBILA VLADO

Po težki, en mesec trajajoči krizi ima Francija naposled spet svojo vlado. Sestavljen jo je bivši finančni minister Gaillard, za katerega je glasovalo v torek 337 poslancev, proti pa 173. Obenem z zmago v parlamentu je Gaillard praznoval svoj 38. rojstni dan.

Pogumnega mladeniča čakajo velikanske težave. Primanjkljaj v državnem proračunu znaša za l. 1958 nič manj ko 800 milijard frankov. Temu se ni čuditi, če upoštevamo, da stane Francijo samo vojna proti Arabcem v Alžiru dve milijardi dnevno.

Vojna je stopila že v 4. leto in je noče biti konec. Alžirci so zadnji čas ustanovili tajno vlado celo v sami Franciji. Imajo svoje skrivne ministre, sodnike in policiste, ki poslušajo v podzemlju Pariza.

Rojakom, živčim v Franciji, nalagajo davke, če ne ubogajo, jih kaznujejo, obsodijo večkrat tudi na smrt ter na skrivnem usmrtiljo.

Svoje sposobnosti bo Gaillard moral dokazati ne le v gospodarstvu, temveč predvsem ob vprašanju uporne Alžirije.

BO TREBA K VOJAKOM

Načelnik glavnega stana italijanske vojske general Liuzzi, ki se mudi v Trstu, je izjavil, da se je rimska vlada namenila raztegniti obvezno vojaško službo na Tržaško. Sklep bo stopil v veljavo čez nekaj mesecev. Pod orožje bodo poklicali za sedaj samo najmlajši letnik.

Iz tega vidimo, da je delitev Svobodnega ozemlja med Italijo in Jugoslavijo za rimsko vlado dokončna in nepreklicna.

SICILSKI ROPARJI

Danes teden se je na Siciliji zopet dogodil eden tam zelo pogostih zločinov. Šest roparjev je čakalo na cesti blizu Palermo na avto, v katerem se je vozil Vito Planeta, eden najbogatejših posestnikov na otoku. Hudodelci so ugrabili vpričo očeta 20-letnega sina Antona. Po štirih dnevih je oče prejel pismo, podpisano od sina, naj na določenem kraju položi 50 milijonov, če mu je drago sinovo življenje.

PRVA ŽRTEV SATELITA

V Mannheimu na Nemškem sta se mehanik Heinz Huber in njegova prijateljica Christ Bialek hudo sporekla zastran boljševiskega »sputnika« št. 1. Ona je hvalila ruske tehnične pridobitve, on ji je pa kot antikomunist ugovarjal. Pri tem se je tako razjezil, da je treščil vanjo steklenico paradižnikove mezge ter prijateljico ubil.

Drugi umetni satelit v vsemirju

Ruski učenjaki so točno 30 dni po prvem umetnem mesecu pognali v vesoljstvo nov satelit, ki že več dni kroži z blazno brzino 8 kilometrov na sekundo okoli zemlje.

Znanstvenike zapada je predvsem presenetilo, da tehtata novi »sputnik« 508 kg, medtem ko jih je prvi le 85. Iz tega sklepajo, da so Rusi morali izumiti tako silno pogonsko sredstvo, kot ga svet do danes ni še poznal. Prvi umetni mesec kroži po vesoljstvu v višini 900 km nad zemljo, drugi je pa dosegel višave 1500 km.

Angleški strokovnjak prof. H. Massey je takole označil novi ruski izum: »Gre za naravnost fantastičen napredek. Kar me najbolj preseneča, je teža satelita. Zares izredna stvar!«

Pogonska sila, s katero danes Rusi razpolagajo, je toliko, da z njo lahko pošljejo izstrelke na — luno. Po mnenju nekaterih zapadnih krogov ni izključeno, da bodo Rusi vrgli na luno vodikovo bombo. Moskovski radio govori pa le o potovanju na luno: »V 10 dneh je mogoče dospeti na mesec ter se z njega vrniti.«

Najvažnejše pa je, da so Rusi poslali obenem s satelitom v vsemirje prvo živo bitje, in

sicer psičko Lajko. Na njej hočejo preizkusiti, ali bo tudi človek mogel vzdržati v takih višinah, kajti to je prvi pogoj za bodoča potovanja med zvezde.

Psička Lajka v vesoljstvu

Psičko so dali v posebno prozorno škatlo ter jo založili z umetno hrano za okrog 8 dni. V satelitu so obenem nameščene znanstvene priprave, ki merijo krvni pritisk in bitje srca živali. Poleg tega je novi mesec opremljen z oddajniki in drugimi instrumenti, s katerimi se beležijo vsi pojavi v vsemirju. Oddajniki sporočajo vse podatke na zemljo. Doslej so jih nabrali v nekaj dneh več kot prej s prvim satelitom v celim mesecu.

V določenem času se bo v satelitu odprla luknja, skozi katero bo padla Lajka. V škatli bo drvela proti zemlji. Toda tik nad zemljo se bo odprl tudi zaboječek in Lajka se bo spustila v padalu na mesto v Rusiji, ki so ga učenjaki vnaprej izračunali.

Ves svet napeto čaka, ali bo Lajka ostala živa ter se vrnila domov. Bolj verjetno je, da bo poginila.

Glas avstrijskih katoličanov

Zanimivo je, kako sodijo v Avstriji o jugoslovanskem priznanju komunistične Vzhodne Nemčije in o prelomu diplomatskih odnosov med Bonnom in Beogradom.

Ugledni katoliški časopis Die Furche pravi v zadnji številki, da je dogodek izrednega pomena za Evropo in zlasti za Srednjo Evropo. Bonn je zašel v škripce, ker se boji, da bo zgledu Beograda sledila več ko tridesetorica držav, ako se Adenauer ne drži svoje pretnje, da bo vsako uradno priznanje Vzhodne Nemčije smatral za sovražno dejanje proti svoji vladi. Tragično je, da je moralo do tega priti prav v trenutku, ko išče Bonn nove poti v svoji politiki do vzhodnih narodov in zlasti do Poljske in ko se Gomulkevanji minister pogaja v Washingtonu z Dullesom o pomoči, ki naj bi jo Amerika nudila Poljski.

Drugo vprašanje pa je, ali je zunanje politična zamisel Adenauerja realistična. »Bonn se je nekoliko zapletel v začarani krog svojega panikowskega kompleksa (to je v svoji utvare o vladi v Pankovu ur.). Za sedaj navaja Die Furche le besede, ki jih je natisnala v svojem uvodniku Die Süddeutsche Zeitung:

Stvarnost v politiki

»Tehnika je spremenila marsikateri sen naših dedov v resničnost. O tem priča prvi sovjetski oznanjevalec plovbe po vsemirju. Politika se pa pogostokrat prav rada oddalji s kamnitih temeljev resničnosti ter se oklepa utvar: tako na primer, da rdeče Kitajske ni, temveč da obstoji le otok Formoza. Ali pa, da uradno ne obstoji (komunistična) Nemška Demokratična Republika, marveč samo Adenauerjeva demokratična Nemčija.

Toda na »teoriji, da to, kar bi ne smelo biti, ne more obstajati«, na žalost ni mogoče graditi »trajnega in mirnega sožitja med tako različnimi narodi na zemlji«.

Die Furche ob kraju ugotavlja, da se odnosi med Nemčijo in Jugoslavijo ne bodo povsem pretrgali, zlasti ne v gospodarstvu, ter izjavlja, da je Avstrija pripravljena posredovati med Nemčijo in Jugovzhodom, kakor je vselej delala v zgodovini.

To stvarno gledanje katoliškega časopisa je zelo sorodno političnemu realizmu Vatikana, ki se je, kadar je šlo za obrambo verskih koristi, pogajal, če treba, z najhujšimi ideološkimi nasprotniki: tako se je pogajal

z Mussolinijem, imel svoje diplomatske predstavnike v Hitlerjevi Nemčiji in v komunistični Jugoslaviji ter jih ima še danes v Frankovi Španiji in Argentini, čeprav so vse te vlade prišle na oblast v revolucijah ter se Vatikan z njimi idejno ne more strinjati.

NOVICE

PREVIDEN MOŽ

V Sheppertonu na angleškem živi skrajno oprezen gostilničar. Pri londonski družbi Lloyds se je dal zavarovati za slučaj, da bi ruska umetna luna padla na njegovo krčmo. V pogodbo je dal še zapisati, da mu mora družba izplačati dodatno odškodnino, ako bi pri tem trpela škoda njegova žena.

IZNAJDLJIV UČITELJ

Učitelj v neki nemški vasi je v nedeljo ugotovil, da mu je nekdo ponoči ukradel zajce. Ko si je mučil glavo, kako bi odkril tatove, se mu je naenkrat posvetilo. Učencem je dal nalogo, naj opišejo, kaj so včeraj obedovali. In res sta se dva pohvalila, da so doma jedli izvrstno zajčjo pečenko. Policija je nato kmalu prišla tatove.

Po svetu

Amerika — V Washingtonu je diskoteka, ki hrani več tisoč gramofonskih plošč z ljubezenskimi pesmimi z vseh koncev sveta. Ljudje lahko poslušajo ljubavne napeve Indonezije, Afrike, Italije, vmes pa je tudi precej plošč z ljubezenskimi pesmimi jugoslovanskih narodov.

Češkoslovaška — Čez nekaj let v tej državi ne bo več brzojavnih drogov. Sklenili so namreč, da bodo vse brzojavne vode napeljali pod zemljo. Pri tem mislijo uporabiti cevi iz plastične snovi.

Indonezija — Poštno zvezo med indonezijskima otokoma Palama in Nodina oskrbujejo steklenice, ki jih mečejo v morsko strujo, tekočo s precejšnjo močjo in brzino v eliptičnem loku okoli otokov. Pismonošem je s tem prihranjen precejšen trud in pošiljke so kmalu na mestu.

Avstralija — Tu živeti Bušmani love neko vrsto metuljev, ki jih zbirajo in pečejo v obliki kolačkov. Posušena krila zvijajo v smotke in jih kade. Metulji tobak ima baje okus najboljših orientalskih cigaret.

Mehika — V tej deželi so pričeli graditi prvo električno centralo, ki jo bo poganjala para iz naravnih toplih vrelcev — gejzirov.

UMRL JE DR. MARIO STOCCA

Voditelj tržaških neodvisnežev odvetnik dr. Mario Stocca je na dan vseh svetih iznenada podlegel težki influenci, ki ga je mučila 12 dni. Odpovedalo mu je prešibko srce.

Pokojnik je več let častno zastopal neodvisneže v tržaškem mestnem svetu. Bil je mož obsežnega znanja, ostrega uma in neustrašnega značaja, vselej pripravljen tvegati vse za svoje prepričanje.

Slovenci ga bodo ohranili v trajnem spominu, ker je bil do njih pravičen ter jih priznaval za popolnoma enakopravne in v vsakem pogledu enakovredne sodečelane. Naj mu bo lahka domača zemlja!

Kaj tiči za padcem slovitega vojskovodje?

(Nadaljevanje s 1. strani)

Od Leninove smrti do danes se je število industrijskega delavstva popetorilo in to ni več na pol nepismeno, temveč lačno in žejno izobrazbe, kot to opazamo pri vseh mladih, prebujajočih se narodih. V ruski mehanični industriji, ki predstavlja približno polovico vse sovjetske industrijske proizvodnje, je bilo l. 1955 zaposlenih 75 odstotkov strokovno izšolanih delavcev in le 25 odstotkov navadnih težakov. Med delavci je mnogo takih, ki so dovršili srednjo šolo.

BORBA ZA SVOBODO IN ENAKOPRAVNOST

S širjenjem splošne izobrazbe se pa v ljudeh razvija samozavest, nauče se misliti z lastno glavo in nočejo več biti le slepo in poslušno orodje v rokah tega ali onega diktatorja. O svoji usodi v družbi hočejo tudi sami odločiti.

Če bi bil Stalin še živ, bi niti njemu ne bilo več tako lahko vladati nad prebivalstvom samo z ukazi in nasiljem kot v starih časih. Posebno pa ne po drugi svetovni vojni, ko so milijoni in milijoni sovjetskih vojakov prišli v napredne zapadne dežele ter videli na lastne oči, kako ljudje tam živijo.

To je bil tudi vzrok, zakaj je Hruščev na XX. običnem zboru boljševikov v Moskvi tako odločno zavrgel in dal obsoditi Stalinove načine vladanja, vzrok, da so po vojni obljubili prebivalstvu več hrane, več obleke, več stanovanj in drugih življenjskih potrebščin, predvsem pa večjo svobodo in enakopravnost v državi.

Razvoja, ki ga je sprožil, Hruščev ne bo mogel zaustaviti.

Ker je Rusija ogromna velesila, katere politika neizogibno vpliva tudi na usodo ostalega sveta, mednarodna javnost vestno sledi tudi dogodke v njenem notranjem življenju. Od tod neverjetno zanimanje za Žukova in za ozadje njegovega padca.

Hruščev je, da bi odvrnil pozornost od Žukova, spustil predčasno v vsemirje drugi umetni satelit, a s tem načrtom ne bo mogel uspeti. Oči sveta ostanejo namreč kljub temu še zmerom uperjene na notranja dogajanja v Rusiji, zakaj vsi se zavedajo, da je padec Žukova le odlomek v zgodovinskem razvoju Sovjetske zveze, podvržene neizbežnim družbenim zakonom, ki se bodo sicer polagoma, toda z nezadržno silo uveljavili ter prinesli tudi ruskemu ljudstvu vse tiste svobode, do katerih ima po človeških in božjih postavah neoporečno pravico.

»SKRAT« V POSTOJSKI JAMI eni največjih in najlepših podzemeljskih jam na svetu. Letno jo obišče okrog 150 tisoč turistov.

Dopisi v Tržaškega

OPČINE

Prejšnjo sredo smo pokopali 64-letnega domačina Rika Malalana, ki je dva dni prej umrl v tržaški bolnici. Pokojnik se je še pred nekaj leti živahno udeleževal v tržaškem političnem življenju, a je svoje delovanje moral zaradi slabotnega zdravja opustiti. Že od mladih let je pripadal komunistični stranki in je zaradi svojega prepričanja bil od fašistov dolgo preganjan. Po vojni je zavežal važna mesta v stranki in bil tudi izvoljen v tržaški občinski svet. V prvi svetovni vojni je kot avstrijski vojak padel v rusko ujetništvo, a se kmalu pridružil jugoslovanskim prostovoljcem, s katerimi se je boril na solunski fronti.

Zaradi ljubezni in predanosti delavskemu razredu je užival globoko spoštovanje tako pri svojih somišljenikih kakor tudi pri političnih nasprotnikih, s katerimi se je vedno lojalno in odkrito boril.

Naj mu bo lahka domača zemlja. Hudo prizadeti družini, bratu g. Francu, župniku v Borštu, ter g. sestri izrekamo globoko sožalje.

Dan kasneje, v torek, smo položili k večnemu počitku še 85-letno domačinko Ivano Vilhelmovo. V svojem dolgem življenju je pokojnica morala pretrpeti več gorja kot veselja. Najhuje jo je zadela vest, da sta v nacističnem taborišču umrla najmlajši sin Berto, gledališki igralec v Mariboru, ter njegova žena.

Naj v miru počiva. Sorodnikom izražamo iskreno sožalje.

Openc

NABREŽINA

Na vernih duš dan so predstavniki občinske uprave položili vence na spomenike padlim v zadnji vojni. Svečanosti so se pričele pred občinskim domom v Nabrežini, na katerega je prejšnja uprava ob desetletnici osvoboditve dala vzdati dve plošči v spomin padlim. Ko so položili vence, je župan Furlan v kratkem nagovoru počastil spomin vseh občanov, ki so v zadnji vojni vihri žrtvovali svoja življenja. Enake svečanosti so nato bile pred spomeniki v Nabrežini, Šempolaju in Praprothu ter v Nabrežini na vojaškem pokopališču iz prve svetovne vojne.

V nedeljo zvečer je postal žrtev prometne nesreče 18-letni domačin Peter Škrk. Ko se je na motorju vračal domov, je nenadoma tako nesrečno padel, da so ga morali odpeljati v bolnico. Zaradi ran po vsem telesu so ga obdržali v bolnišnici, kjer se bo zdravil okrog 20 dni. Upamo in želimo, da se kmalu zdrav vrne k staršem.

MEDJA VAS

Spet moramo na žalost poročati, da se je enemu naših vaščanov zgodila huda prometna nesreča. V nedeljo je 22-letni Viktor Perić odpeljal na motorju svojega strica v Salež. Na povratku je v bližini Bajte iznenada zgubil ravnotežje, začel s ceste in se prekucnil. Odpeljali so ga v bolnišnico, kjer so mu ugotovili več hudih udarcev na glavi. Vsi mu želimo, da čimprej okrevi.

Ker so se zadnja leta premnogim našim vaščanom pripetile slične nezgode in so nekateri pri tem celo zgubili življenje, sma-

tramo za potrebno, da predvsem mladino ponovno opozorimo, naj bo zelo previdna, ko sede za krmilo železnega konjička. Saj je treba celo vrsto nesreč pripisati ravno ne previdnosti in zaletelosti mladih vozačev. Krvni davek, ki ga je naša vas doslej plačala, je že tako velik, da se mora ob njem vsakdo zresniti. Kam pridemo, če pojde tako dalje?

ŠEMPOLAJ

Odkar je bil sklenjen videmski sporazum, sta Italija in Jugoslavija že sprejeli celo vrsto ukrepov, s katerimi se je obmejni promet izboljšal in tudi znatno okrepil. Tako je pred kratkim mešana komisija med drugim odredila, da se med sosednima področjema ojačijo avtobusne zveze in ustanove celotne nove. Čudimo se pa, da se med tem časom ni nihče spomnil spodnjega Krasa, katerega glavno središče je Komen. Njegovi prebivalci so vedno prihajali v Trst in to se dogaja tudi danes. Toda medtem ko imajo ostali kraji obmejnege pasa še kar dobre prometne zveze s Trstom, jih Komen in njegova precejšnja okolica sploh nimata. Res je sicer, da vozi do šempolajskega mejnega prehoda avtobus, a do njega imajo Kraševci več kilometrov dolgo pot. Prav bi bilo, če bi mešana komisija odredila, naj se sedanja avtobusna zveza podaljša do Komna ali ustanovi nova. To ni želja samo prebivalcev onkraj meje, temveč tudi številnih Tržačanov in vseh prebivalcev devinsko-nabrežinske občine.

PRAPROT

Podjetje Milič je pred dnevi zaključilo vsa važnejša dela na cesti za Šempolaj. Pot je sedaj povsem asfaltirana in preurejena.

Pred kratkim so po nalogu pokrajinske uprave začeli asfaltirati cesto proti Prečniku. Prav bi bilo, če bi enaka dela izvršili tudi pri Trnovci in sploh na vsej poti do šempolajskega mejnega prehoda, ki je čedalje bolj prometna.

REPENTABOR

Pred kratkim so predstavniki pokrajinske uprave, vojaškega poveljništva in domače občine obiskali vojaško strelišče pri Velikem Repnu. Kot znano, se naši kmetovalci že dalj časa pritožujejo, da jim strelišče povzroča občutno škodo. Po posredovanju pokrajinskega svetovalca Gerbeca in župana Bizjaka so oblastva imenovala komisijo, ki je imela nalogo, da na mestu samem ugotovi, kaj je treba ukreniti, da se zadeva pravičeno reši. Zvedeli smo, da je komisija sprejela zahteve naših kmetov in da bodo strelišče prenesli v primernejši kraj.

SESLJAN

V torek je bil v Sosljanu sestanek gostilničarjev, hotelirjev, trgovcev in ostalih obrtnikov iz obalnih vasi naše občine. Zborovanja, ki ga je sklical župan Furlan, so se udeležili tudi ravnatelj Pokrajinske ustanove za tujski promet dr. Rinaldini, predstavnik Urada za varstvo spomenikov in naravnih lepote dr. Gerlini in nekateri občinski odborniki. Po pozdravnih besedah župana Furlana je odbornik dr. Jež v izčrpnem poročilu poudaril potrebo, da se za Sosljan, Devin in Štivan čimprej imenuje poseben odbor, ki naj bi se s časom razvil v krajevno ustanovo

za tujski promet. Odbornik je svoja izvajanja podkrepil s podatki o razvoju tujskega prometa v zadnjih letih, ki neovržno dokazujejo, da imajo ti kraji vse pogoje, da se postopno razvijejo v važna turistična središča.

Dr. Rinaldini je pozdravil pobudo občinske uprave ter obenem dal nekaj važnih nasvetov, ki naj bi omogočili, da se prepotrebna ustanova čimprej uresniči. Tudi ostali udeleženci so se povsem strinjali z izvajanjem ter izrazili zadovoljstvo, da občinska uprava namerava ukreniti nekaj zares učinkovitega v korist tujskega prometa.

SV. KRIŽ

Mestna občina, v katero na žalost spada tudi Sv. Križ, je dala pri nas sezidati novo šolsko poslopje. Stavba je bila pred kratkim dovršena, tako da se je to šolsko leto v njej že začel pouk. Domačini pa smo se zelo začudili, ko smo zvedeli, da so oblastva stavbo stavila na razpolago samo italijanskim učencem ter dodelila slovenskim otrokom — staro poslopje.

Vsi Križani sodimo, da je ukrep mestne uprave krivičen in že močno diši po diskriminaciji. Če je imel kdo pravico do nove stavbe, so to bili v prvi vrsti domačini in šele nato prišleki. Ljudje se zato upravičeno sprašujemo, kdaj bodo oblastva prenehala zapostavljati slovensko ljudstvo v lastnih krajih.

ŠTIVAN

Za vse svete popoldne je večina prebivalcev devinske fare obiskala domače pokopališče, se zbrala ob grobovih svojih rajnih ter skupno z župnikom pomolila za njihove duše. Pokopališče je bilo ta dan zares vzorno urejeno, za kar imajo največ zaslug ljudje sami, ki se pravzaprav trajno trudijo za red na božji njivi.

Velika škoda pa je, da na pokopališču ni tekoče vode, čeprav imamo v bližini vodovod, ki dobavlja vodo Trstu. Nekam čudno je videti, da morajo še danes ljudje od daleč nositi vodo, če hočejo očistiti nagrobne spomenike ali zaliti cvetice. Uprava občine je dolžna to zadevo čimprej ugodno rešiti.

ZA KMETOVALCE

Pred dnevi je v Uradnem listu izšel odlok, s katerim je dr. Palamara raztegnil na Tržaško ozemlje veljavnost zakona z dne 22. 12. 1956 o kmetijskih delavcih. Po novih predpisih mora kmet - gospodar, preden vzame v službo poljskega delavca, zahtevati od njega, naj mu predloži svojo delavsko knjižico. Vanjo mora v posebnem prostoru zabeležiti dan, ko je delavec nastopil službo, svoje ime in priimek ter kraj stalnega bivališča. Preden gospodar delavca odslovi, mora v knjižico napisati število delovnih dni ter se podpisati.

Poljski delavci dobe nove izkaznice na uradu v ul. Duca D'Aosta 12. Prav je, da si jo vsi preskrbijo, ker se le na ta način zavarujejo za primer bolezni in nezgode ter prejmejo pokojnino.

Kmetovalci - gospodarji, ki ne spoštujejo novih predpisov, zapadejo precejšnjim denarnim kaznim.

Mladina prosvetnega društva Lonjer-Katinara uprizarji v soboto, 9. novembra, ob 20. 30 v prosvetni dvorani v TREBČAH Petrovičevo veselo vaško tridejanko

»PLOHA«

— DOPISI IZ GORIŠKE —

GORIŠKI OBČINSKI SVET

V sredo prejšnjega tedna je bila seja mestnega sveta. Župan je najprej tovariše obvestil, da je komisija poslanske zbornice soglasno sklenila, naj se zakon o prosti coni podaljša za novih devet let. Sprejet je bil tudi Baresijev predlog, naj se ugodnosti proste cone razširijo na vso goriško občino. Zato bo morala o podaljšanju zakona še enkrat razpravljati in sklepiti tudi 5. senatna komisija, kar pa je le formalnega značaja. Goriški gospodarski krogi in goriško obmejno ljudstvo se tega velikega uspeha zares upravičeno lahko vesele, ker je s tem ugodno rešeno življenjsko vprašanje našega mesta.

Občinski očetje so nato razpravljali o pravilniku, ki naj ureja seznam vseh tistih revnih občanov, katerim pritiče pravica do brezplačne zdravniške pomoči. O pravilniku je poročal prijazni in človekoljubni odbornik za zdravje dr. Krainer. Pri razpravi so prišli do veljave zopet odvetniki in juristi, in sicer dr. Batello, dr. Sfiligoj in dr. Pedroni. Največ dodatnih predlogov je to pot stavil komunistični svetovalec, ki je hotel v prvi vrsti doseči, da se iz komisije odstrani duhovnik, čeprav je znano, da je duhovnik najboljši poznavalec resnične socialne bede v občini. Po daljši razpravi je bil pravilnik soglasno sprejet.

IZ RUPE

V zadnjem času je pri nas zažvelo upanje, da se tudi za domače delavce ustvari v bližnji prihodnosti boljše gospodarske razmere. Zvedeli smo namreč, da nameravajo v bližini mostu čez Vipavo zgraditi tovarno papirja. Potrebni stroji pridejo iz Nemčije in z njimi dospe tudi 10 strokovno izučenihi nemških delavcev. Tovarna pa bo zaposlila še 50 drugih delavcev. Prav ter pošteno bi bilo, da bi v njej zaposlili predvsem domače moči, kakor predvideva tudi zakon.

IZ ŠTMAVRA

Štmaverce je zelo razveselila vest, da so 5. novembra končno otvorili na vzhodni strani naše vasi obmejni prehod za dvolastnike. Posluževali se ga bodo vsi kmetovalci, ki imajo zemljišča pod Sabotinom in v bližini Soče. Doslej so morali napraviti velik ovinek in izgubiti mnogo časa, preden so prišli do svojih posestev. Novi prehod bo odprt le v mesecih juliju in avgustu, da se spravi seno, in v novembru ter decembru, ko se sekajo drva. Poslužujejo se ga lahko dvolastniki, ki imajo dovoljenje za prehoda Sv. Valentin in Solkan II.

IZ ŠTEVERJANA

Med Števerjanci se je pred kratkim začela širiti govorica, da je baron Formentini prodal svojo od vojne skoro popolnoma porušeno stavbo v naši vasi. Poslopje stoji nasproti spomeniku padlim, nedaleč od cerkve in na izredno lepem mestu, s katerega je krasen razgled na Gorico in njeno okolico ter na vso Vipavsko dolino in Kras. Sušlja se, da nameravajo stavbo popolnoma obnoviti in jo spremeniti v zdravilišče za bolne na rlučih. Mi v te govorice ne verjamemo in smo prepričani, da bi naša občinska uprava nikakor ne mogla in ne smela izdati gradbenega dovoljenja za bolnico na tem mestu. A

ker je na tem svetu vse mogoče, dvigamo pravočasno svarilni glas proti tej nameri, pa naj bo govorica resnična ali iz trte izvita.

Pri nas se včasih čudno spreminjajo sklepi občinskega sveta. Na zadnji seji so n. pr. svetovalci sklenili, da se mora nujno skrečiti število občinskega uradništva, ki danes občutno obremenjuje proračun in požira levi del občinskih dohodkov. A glej spako! V zapisniku beremo, da je svet skrčenje le priporočal! Je pač križ, če občinski tajnik ne razume slovenskega jezika. Še nekaj hujšega pa se je baje zgodilo s sklepom o zgradnji otroškega vrta. Vsi se še spominjamo, da je občinski svet sklenil, naj se otroški vrtec zgradi pri Sv. Katarini, kjer je svoj čas stala naša stara cerkev. Za takšno ustanovo je tu edino primerno mesto, dostopno za vsa naselja občine in tudi za Ščedno, ki bo morala v kratkem času povezana z novo cesto skozi Drage na Bežič pri Sv. Katarini. Toda tudi ta sklep se je od seje do seje izmaličil in je končno obveljalo, da se bo vrtec zgradil poleg ljudske šole. Nihče od občanov ne ve, kako in zakaj se je to zgodilo. Mi pa odločno nasprotujemo zgradnji otroškega vrta na tem mestu, ker bi bil preveč oddaljen za skoro vsa naselja v občini. Če je že bila šola zgrajena na preoddaljenem mestu, bi bil pravi greh, če bi se to zgodilo tudi z otroškim vrtcem.

IZ PEVME

V četrtek, 18. oktobra, je v bolnici pri Rdeči hiši umrl 21-letni Franko Selak, rojen v Gorici. V grob so ga položili na mestnem pokopališču na Mirenski cesti.

Pokojni je bil vedno šibkega zdravja, a srčno dober, miren in nadarjen fant. Pogreb, ki so se ga udeležili zlasti sosede in mladi na iz Pevme, je pokazal, kako so ga vsi spoštovali. Naj mu sveti večna luč! Potrtim stavim, katerim izražamo iskreno sožalje, naj da Bog moči, da laže prenesejo težak udarec.

Predpreteklo soboto sta se v naši cerkvi poročila g. Hilarij Vogrič iz Števerjana in domačinka gđe. Marija Saurin. Ženin si je s triletnim pridnim delom v Švici toliko prislužil, da si je kupil zemljišče, na katerem si je zgradil prijazen domek za svojo družino. Novoporočencema želimo bogatega božjega blagoslova in mnogo sreče v novem življenju.

Z OSLAVJA

Na god sv. Karla smo ob lepi udeležbi vaščanov pokopali 79-letnega domačina Nikolaja Pintarja. Po poklicu je bil izučen, pridni vrtnar, v mestu dobro znan in zaželen. Več let je bil v službi pri pokojnem nadškofu msgr. Sedeju. Miku ni bilo treba ukazovati, kaj naj dela. Bil je bolj majhne postave, po značaju pa tih, miren, postrežljiv in globoko veren. Dragi Mik, naj ti bo lahka zemlja, katero si vse življenje tako ljubil! Žaljujoci ženi Ivanki in otrokom izražamo iskreno sožalje in jim želimo božje pomoči.

Te dni je bilo okrog spomenika zelo živahno. V soboto in ponedeljek je bila vojaška služba božja. Ponoči so spomenik obsevali z žarometi. Obiskovalcev je bilo letos izredno veliko. Prišli so bivši bojevniki, sorodniki padlih in mnogi ljudje iz raznih mest

države. Saj je lepo in hvale vredno, da se spominjamo tistih, ki so dali življenje za domovino, jih imamo v časti in zanje molimo. Ni pa hvale vredno, da določeni prenapetosti te resne prilike zlorablajo v neokusno propagando z letaki »Santa Gorizia« in slično.

IZ KRMINA

Na zadnji seji krminskega volilnega odbora so ugotovili, da je v krminskem okrožju 11.062 volivcev, med katere spada 585 voliv-

ODLIKOVANJE

SLOVENSKE KMETOVALCEV

Od 31. avgusta do 2. septembra je bila v Gradiški pokrajinska vrtnarska razstava. Pokala, ki sta ju darovala predsednik pokrajinskega sveta dr. Culot in goriški župan dr. Bernardis, sta dobili društvi neposrednih obdelovalcev zemlje iz Sovodenj in Štandreža, ker sta poslali na razstavo največ udeležencev. Poleg tega je lepo število slovenskih vrtnarjev iz obeh vasi bilo odlikovanih z diplomami I. in II. stopnje. Z diplomami prve stopnje za sadjarstvo pa je bil nagrajen dobro znani števerjanski sadjar in posestnik g. Anton Štekar. Vsem nagrajencem, ki so jim prejšnji teden na slovesen način izročili zaslužene nagrade, iz srca čestitamo k odličnemu uspehu.

Zaradi piclega prostora žal nismo mogli navesti imen dolge vrste drugih naših odlikovancev. Vseh nagrajencev v pokrajini je bilo 46, od teh nad dve tretjini Slovenci.

»ŽIVI PLAMEN« V GORICI

Nedavno je SNG iz Trsta priredilo dve predstavi ameriškega dramatika Johna Steinbecka Živi plamen. Vse štiri vloge: žene, moža, prijatelja in ljubimca, so v režiji Nade Gabrijelčičeve odlično odigrali: Stane Raztresen, Julij Guštin, Mira Sarđočeva ter Stane Starešinič. Še posebno se je s svojo poduhovljeno in dramatično napeto igro izkazala v svoji presenetljivo tragični vlogi Mira Sarđočeva.

Kljub zares odličnemu igranju se nam pa zdi celotna drama prefantastična in za občinstvo slovenske narodne manjšine prehudeno varna, če naj Slovenci očuvajo s pomočjo svojega moralnega zdravja svoj tako zelo ogroženi narodni obstanek. To svoje stališče moramo še toliko bolj poudariti, ker nihče od prirediteljev prav nič ne poskrbi, da bi ob tako kočljivih igrarh bila vsaj onemogočena udeležba mlajšega naraščaja in zlasti še otrok.

A. Č.

...

KAVARNE VEDNO ODPRTE

Prefektura ni odobrila predloga Zveze trgovcev, da naj bi bili bari in kavarne po en dan v tednu zaprti. To je z dovoljenjem kvesture doslej delala le Bratuževa kavarna, ki je bila ob ponedeljkih zaprta. Odslej pa bo potrebnega odpočitka oropan tudi g. Bratuž in njegova kavarna bo od zdaj odprta vsak dan.

POVEČAN PROMET

S prvim novembrom je bilo znatno povečano število avtobusnih voženj na progi Gorica - Solkan. Doslej sta dnevno bili le dve vožnji, odslej pa jih je ob delavnikih pet, ob nedeljah in praznikih pa celo deset.

ZASLUŽENO ODLIKOVANJE

Sv. oče je imenoval za monsignorja našega rojaka s Solkanskega polja g. Slavka Bavdaža, ki je nameščen na kongregaciji koncilija pri sv. stolici. Novemu monsignorju čestitamo vsi njegovi prijatelji in znanci. Čestitkam se pridružuje tudi uredništvo našega lista.

Beneška Slovenija - Kanalska dolina

IZ SV. PETRA SLOVENOV

Ves šempetrski okraj se je močno začudil, ko je videmski nadškof imenoval za kaplana v bližnjem Sv. Lenartu nekega g. Santa Canevo, ki je doslej služboval v gorski vasi pod Kaninom. Novi kaplan je sicer, kakor slišimo, pošten in razumen duhovnik in ima tudi voljo, da se čimprej nauči slovenščine, če mu tega ne prepovedo, kakor se je pred kratkim zgodilo v Gorenji vasi.

Kljub temu pa ljudje ne morejo razumeti, zakaj videmski nadškof pošilja slovenske novomašnike v Furlanijo, kakor se je zgodilo z novomašnikom iz Landarja, medtem ko nastavlja v slovenskem Trčmunu in Sv. Lenartu italijanske duhovnike, ki ne znajo slovenščine. Kakšna strahotna zmota in odgovornost pred Bogom in vsemi dobrimi kristjani!

IZ GORENJE VASI

Domača cerkev na žalost nima več nekdanje privlačnosti, saj je število takih, ki se niti ob nedeljah zanj ne zmenijo, vedno večje. Takoj po zadnji vojni so namreč poslali v faro duhovnika, ki je bil najskečajnejši nacionalist. V cerkvi je odpravil vse molitve in pesmi, ki so jih ljudje molili in peli skozi dolga stoletja. Ostali so le strogi liturgični obredi v latinskem jeziku. Zato je postalo v cerkvi vse bolj mrzlo in mrko. Tudi družine, ki so rožni venec in druge molitve opravljale v slovenskem jeziku, so bile osumljene titovstva in komunizma. Pri

tem so župniku pomagali tudi učitelj in učiteljice po šolah. Tako je domača molitev polagoma izumrla in otroci danes niti očenaša ne znajo več moliti po domače. S svojim ravnanjem si je pa nacionalistični nestrpnež ustvaril nevzdržen položaj ter jo je moral odkuriti v drugo župnijo. Na dan njegovega odhoda je zavladalo v župniji veliko veselje in ves dan je zvonilo in pritrkovalo. Za njim je prišel k nam slovenski duhovnik — begunec, toda člani zloglasnega »komiteta« so mu delali take sitnosti, da je moral zaprositi za premestitev. Pred enim letom pa je prevzel našo župnijo mlad laški duhovnik, ki zna za silo tudi slovenski. Zopet sta se zaslišala v cerkvi slovenska molitev in slovensko petje. To pa ni trajalo dolgo; nenkrat se je vse, kakor na strogo zapoved, spremenilo. Od kod ta ukaz ali prepoved? Nič ne pomaga odkrito godrnjanje vernikov, nič opozorila in prošnje! Tudi izven cerkve odgovarja »spreobrnjenec« gospod ljudem, ki ga pozdravljajo v domačem jeziku, le v italijanščini, čeprav našo govorico pozna. V cerkvi se pa jezi, da ljudje malo prihajajo vanjo, da se med pridigo glasno pogovarjajo pred cerkvijo. Mislimo, da bi tudi on lahko spoznal, da se z ukinitvijo starih molitev in stoletnih ljudskih cerkvenih pesmi ruši vera in zato tudi ljubezen do Cerkve ter pravo spoštovanje do duhovnika. Tak je ljudski glas, ki je večkrat tudi božji glas. A grozno je, da ga mnogi ne slišijo in žal, da so med temi tudi odgovorni cerkveni dostojanstveniki v Vidmu.

IZ RAJBLJA

Stavka naših rudarjev se nadaljuje. Na delovnih mestih so le nekateri tehnični delavci in uradniki, ki morajo opravljati neodložljiva dela na rudniških napravah. Niti najmanjša količina rude pa ni bila še prepekljana v čistilnice v Podkloster na Avstrijsko. V torek prejšnjega tedna je bilo zborovanje rudarjev, ki so se ga udeležili tudi predstavniki sindikalnih organizacij. Govorili so o nadaljnji borbi rudniškega delavstva. Kot novost sporočamo, da sta prejšnji teden vložila dva poslanca na ministrstvo za delo in socialno skrbstvo pismeni vprašanji, kaj namerava vlada ukreniti, da se razmere v Rajblju izboljšajo. Poslanca poudarjata, da v rudniku manjkajo primerne varnostne naprave, zaradi česar je prišlo v njem že do več smrtnih nesreč in težkih obolenj. Nezdružive razmere v Rajblju je treba čimprej odpraviti, ker gre za podjetje, ki se nahaja blizu avstrijske in jugoslovanske meje.

Končno upamo, da se bo zgodilo, kar je naš list že davno zahteval: zadevo našega rudnika mora proučiti država, ki edina lahko v njem napravi red.

Sredi oktobra je le malo manjkalo, da ni osemletni Vallas Viktor postal žrtev prometne nesreče. Po večernem blagoslovu, ko so se otroci usuli iz cerkve na cesto, je privozil mimo osebni avtomobil. Deček je prišel pod kolesa in le angel varuh ga je obvaroval, da ni bil na mestu mrtev.

Že dalj časa govorijo, da bi morali v Rajblju zgraditi novo cerkev, ker je današnja premajhna in se nahaja na zelo nevarnem mestu. Naj nas čudežna rešitev malega Viktorja podžge, da se zamisel nove rajbeljske cerkve čimprej uresniči.

10

V SONCU in senci

(Usoda Habsburžanov)

R. B.

Ob štirih popoldne je krenil slovesni sprevod iz Schönbrunn na dvor (Hofburg), kjer je nevesto pričakoval ženin.

Osem mlečnobelih lipincev je vleklo težko, zlato dvorno kočijo. Na strehi je čepel zlat cesarski orel, ki je v krempljih držal zlato jabolko — zemeljsko oblo. Pod njim je sedela vsa blede mlada nevesta, njej nasproti pa mati.

Na novem mostu čez Dunajščico je novo vladarico pozdravil mestni župan s svetovalci. Pri koroških vratih, ob vhodu v notranje mesto, so stale alegorične slike boginj.

Med grmenjem topov in zvonjenjem iz vseh stolpov se je eden teh kipov kot živ pripognil pred cesarico, ki je stopila iz voza in ji je položil pred noge zlat venec kot znak vdanosti vsega cesarstva.

Opomin Sv. Avgušтина

Na pragu dvora je že čakal cesar Franc Jožef v opravi najvišjega generala, obdan od nadvojvod in princesinj. Poročka je bila določena za šesto uro in pol zvečer v avguštiški cerkvi, ki je Habsburžanom že stoletja služila kot družinska kapela. Rdeč in zlat brokat se je mešal na stenah z dragocenimi

gobelini, ki so odsevali v trepetajočem soju tri tisoč sveč.

Tedaj so zazvenele srebrne trobente. V svetlobo, kjer je zavladal popoln molk, je prvi in sam vstopil cesar. Brž za njim pa Elizabeta med materjo in taščo v svetlorožni atlasni obleki, pretkani s srebrnimi cvetlicami.

Na gostih, temnih laseh ji je žarel diamantni diadem, paži so nosili dolgo svilen vlečko. Med množico škofov in duhovščine v rdečih in zlatih paramentih, generalov in lebardistov, ministrov v perjanicah in cilindrih, na pol razgaljenih dam v svilu in vlečkah, sta pokleknila pred oltar dva človeka, katerih žalna igra življenja se je prav v tem trenutku pričela.

Kakor iz daljave je nevesta slišala glas kardinala Rauscherja, ki je blagoslovil prstana in ju vprašal, ali hočeta postati mož in žena. Cesar je glasno pritrdil, njej je pa komaj ušel šepetajoči »da«. V tem trenutku se je na Jožefovem trgu pred cerkvijo razlegnila salva iz pušk in zopet se je zamajal veliki zvon v stolpu Svetega Štefana.

Po končanem blagoslovu je stari kardinal stopil na vrhno stopnico pred oltar in govoril. Elizabeta je bila že na pol omamljena od bleska in sijaja, sene in migotanja luči, toda sunkoma je prislunila, ko je zaslišala

besede: »Sveti Avguštin uči: če žena ljubi moža, ker je bogat, ni njena ljubezen čista, kajti ona ljubi njegov denar, ne pa njega«.

Grenak občutek jo je presunil ob tem opominu visokega cerkvenega dostojanstvenika. Ali meri nanjo? Bliskoma se ji je posvetilo, da je prejšnji večer opazila, kako je kardinal zapuščal sobane cesarjeve matere z nekimi papirji v rokah. Ali je nadvojvodinja Zofija s svojim zaupnikom pripravila osnutek govora, da ji že kar pred oltarjem dopove, da se je priženila v cesarsko hišo nekako beraških rok? Nekaj sekund jo je prevzelo kot omotičnost. Cesar ji je stisnil roko in z olajšanim vzdihom je prišla spet k sebi.

Sprevod se je že urejal, da odide iz cerkve.

Zvečer po poroki so se zbrali cvet plemstva, člani vlade in tuji državni zastopniki k slavnostni večerji. Preden so se usedli k mizam, ki so bile težko obložene z zlatimi skledami in krožniki, je cesarski par sedel na dveh vzvišenih prestolih. Sprejemala sta poklone navzočih, ki so se pomikali ob stenah dvorane v dvostopij kot pri pogrebu. Sedemnajstletnemu dekletu na cesarskem prestolu se je kar smešna zdela ta ceremonija. Komaj je utegnila slišati, ko ji je tašča prišepetala:

»Tej dami lepši nasmešek; onemu poslaniku resen obraz!«

Vse na povelje

Elizabeta je bila cesarica ene največjih evropskih monarhij, toda v obnašanju in hotenju je bila manj svobodna kot katerakoli njenih podložnic. Za vsak sprejem in vsako slovesnost so ji dali šop papirjev z navodili in povelji, kako se mora obnašati (Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

»Sputnik II«, psička in nervoza

Svet je bil nekako pripravljen na to, da bodo poslali Sovjeti za štirideseto obletnico Oktobrske revolucije še enega »sputnika« v vesolje. In vendar je zastrmel, ko je zvedel, da tehta novi spremljevalec zemlje kar pol tone in da potuje z njim živa psička. Presenečenje je razumljivo, ker si niti strokovnjaki niso predstavljali, da je mogoče z današnjimi tehničnimi sredstvi poslati v vesolje satelite s tako težo. Strokovnjaki so prepričani, da so morali iznajti sovjetski znanstveniki nove vrste silno močnega pogonskega sredstva ali pa nove kovinske spojine, ki so neprimerno lažje kakor vse doslej znane. Manj razumljiva pa je histerija, ki jo nekateri kažejo v zvezi s tem dogodkom.

Do izraza prihaja med drugim v protestih tako imenovanih ljubiteljev živali v Ameriki in Angliji, ki pošiljajo protestne brzojavke in odposlanstva sovjetskemu zastopništvu zaradi usode uboge psičke, ki je bila izbrana za prvega vsemirskega Argonavta.

Sočutje za živalmi je sicer vse hvale vredno, vendar je v tem primeru nekoliko smešno, da ne rečemo hinavsko. Društva za varstvo živali v Angliji in Ameriki se n. pr. prav nič ne razburjajo zaradi velikega števila kuncev, morskih prašičkov, miši in drugih živalic, s katerimi delajo poskuse učenjaki v laboratorijih njihovih dveh in drugih zahodnih držav. Hkrati z novicami o protestih so prinesli vsi svetovni listi tudi poročila, da so Američani že prej poslali z raketami v vesolje žive živali! In vendar ni nihče protestiral proti temu.

Ni dvoma, da se morajo tudi znanstveniki varovati neupotrebnih poskusov na živalih, toda kadar je nujno potrebno žrtvovati, seveda brez mučenja, kako žival, se je treba pač vdati v to dejstvo. Nekoč se bo moral namreč dvigniti tudi človek v prostor med planeti in zato je logično, da se preizkusijo posledice najprej na živalih, ki se ne zavedajo nevarnosti in zato tudi toliko ne trpijo.

Značilno je, da se svet toliko razburja zaradi psičke v »sputniku II«, prav nič pa zavoljo mučenja v Alžiru, kjer uganjajo francoski padalci grdobije, o katerih smo doslej mislili, da so jih bili sposobni samo gestapovci. Zastran psičke so pozabila društva za varstvo živali in človeka protestirali celo proti obsodbi štirih največjih madžarskih pisateljev v Budimpešti! Zanje je pač mnogo bolj važno vprašanje, ali se bo Lajka vrnila na zemljo, kakor pa, ali bo najboljši madžarski romanopisec, stari, bolehní Tibor Dery mogel šest let prenesti v ječi.

»SPUTNIK« IN SVETOVNO NAZIRANJE

Nesmiselni so tudi razni zaključki ideološkega značaja, ki so jih nekateri takoj napravili zaradi nove umetne lune. Izstrelitev »sputnika II« v vesolje je prav gotovo lep in celo izreden uspeh sovjetske tehnike in znanosti, vendar pa ni nikak dokaz za veljavnost ali neveljavnost nekega svetovnega nazor ali družbenega sistema.

Zato se temeljito motijo tisti, ki so takoj pripravljani pri sebi, da je tisti državni in svetovnonazorski sistem najboljši, ki je sposoben prvi izdelati in spraviti v tek okrog Zemlje umetno luno. Umetni sateliti so le plod znanstvenega truda in tehničnega zna-

nja, v svetovnonazorskem ali filozofskem pogledu pa dokazujejo prav toliko, kolikor so dokazovale Hitlerjeve »štuke« in njegovi »V1«, »V2« ali »V3«.

Vsekakor pa se moramo zavedati, da smo stopili v novo dobo svetovne zgodovine. Človeštvo ni od Kolumbovih časov več doživljalo tako napetih in fantastičnih trenutkov kot te dni. Podobnim trenutkom so morali prisostvovati ljudje, ki so bili priče odhodu Kolumbovih jadrnic proti neznanim celinam in neodkritim svetovom. Človeštvo se danes pripravlja na prve osvojitve vesolja. Morda bo še naša generacija doživela potovanja okoli Marsa in Venere ali celo prva izkrcanja ljudi na planetih našega sončnega sistema.

Zemlja je po sodbi znanstvenikov naseljena že več sto tisoč let, a vsa človeška zgodovina je omejena le na dobo kakih pet tisoč let. Smo torej šele v začetku človeške zgodovine. V ogromnem časovnem razdobju, ki stoji še pred njim, bo človeštvo nedvomno raziskalo in si osvojilo velik del vesolja. Po vesoljstvu krožijo milijoni in milijoni zvezd, od katerih so skoro vse večje od naše Zemlje. Ni si mogoče misliti, da je Bog ustvaril te svetove brez smisla. On je imel tudi z njimi svoj razumni namen, ki pa ne more biti izpolnjen brez razumnih bitij, torej brez človeka.

Pred nami se odpirajo torej veličastni razgledi, ob katerih popolnoma obledijo mnogi problemi, ki so se nam zdeli doslej silno važni. Odveč je vsak pesimizem glede bodočnosti človeškega rodu in tudi sleherna histerija zaradi novih velikih korakov, ki jih je zadnji čas napravilo človeštvo v svojem razvoju. Važno je le, da ljudje ne pozabijo na moralne zakone in na krščansko etiko ter da ne izgube merila za vrednote človeškega duha in njegove svobode.

E. Z.

— o —

„Dokler je dan“

Nedavno smo izrazili upanje, da bo letošnja literarna žetev v Trstu boljša, kot je bila lanska, in kot se zdi, je bilo to upanje upravičeno. Zvedeli smo, da je že v tisku nova zbirka krajših novel Vinka Beliča, ki bo imela naslov *Dokler je dan*. V njih je Belič izrazil svoja doživlja, občutja in izkušnje iz tržaškega življenja ter lepoto našega Krasa, hkrati pa se sklanja tudi nad svojo preteklostjo in jo kritično presoja s stališča človeka, ki je doživel nešteto novih izkušenj in dozorel do spoznanj, ki so bila tuja in nemogoča slovenskemu človeku pred dvajsetimi leti. To bo nedvomno ena najlepših in najpomembnejših knjig, kar jih bo izšlo letos v Trstu, in bo pokazala, da je Belič kot pisatelj in poet dosegel nov vrh.

V tisku je izšla tudi drama Josipa Tavčarja *Prihodnjó nedeljo*, ki jo bo te dni uprizorilo Slovensko narodno gledališče. Objavljena je v gledališkem listu SNG, ki ga je mogoče dobiti v tukajšnjih slovenskih knjigarnah. Tudi to delo pomeni lep prispevek k slovenski književni proizvodnji v Trstu, dasi si bo mogoče ustvariti točnejšo sodbo o njegovi odskri učinkovitosti šele pri uprizoritvi. Posebna odlika Tavčarjeve drame je njena aktualnost; obravnava namreč čisto sodoben motiv, ki je tako značilen za tržaško življenje, in to čisto neprisiljeno in nevezano in brez ideoloških primesi. Tavčarja odlikuje oster čut za stvarnost in za resnično, čeprav včasih skrito ali dozdevno malopomembno problematiko sodobnega življenja. Z njim smo dobili tržaški Slovenci novega, nadarjenega in razgledanega književnika.

— o —

NAJBOLJŠA KNJIGA

Angleško časopisje pravi, da je najbolj čitana knjiga letošnjega leta 800 strani debelo delo Med plimo in oseko, ki ga je napisal Artur Bryant na podlagi spominov in zapiskov lorda Alana Brooka, ki je bil od leta 1941 do konca vojne načelnik britanskega glavnega stana. Knjiga se je Angležem prikupila, ker v mikavni obliki riše osebnosti in dobo druge svetovne vojne. Na največ straneh opisuje, kako sta Churchill in Brooke vodila vojno, a se izvečine nista strinjala. Nanizanih je dosti anekdot iz Churchillovega političnega življenja. Delo je zato pomembno tudi za zgodovino.

„Klic v Sredozemlje“

Pri Mohorjevi družbi v Celju je že natisnjen novi roman Lojzeta Rebule *Klic v Sredozemlje*. V kratkem se bo pojavil tudi v knjigarnah. Knjiga bo dohodek ne le za tržaško, ampak za vso slovensko književno sezono. V romanu prikazuje Rebula usodo neke družine, ali bolje cele vasi na Tržaškem v razdobju izpred prve svetovne vojne pa skoro do naših dni. To je doslej nedvomno eden najboljših, umetniško najbolj dognanih in tudi najobsežnejših Rebulovih snovi. Ker Rebulo splošno prištevajo med najboljše slovenske pripovednike mladega pokolenja in vidijo mnogi v njem celo najbolj nadarjenega in največ obetajočega človeka sodobne slovenske književnosti, je razumljivo, da pričakuje tržaška, pa tudi ostala slovenska javnost Rebulovo knjigo z velikim zanimanjem. Zanimivo je, da bo izšla v nakladi 80.000 izvodov, kar je redkost celo pri največjih narodih. Toliko znaša namreč letošnja naklada redne knjižne zbirke Mohorjeve družbe v Celju.

Kot se sliši, izide v kratkem tudi novi roman Borisa Pahorja *Mati zemlja*; knjiga je že v tisku pri Državni založbi v Ljubljani. Roman pripoveduje zgodbo o mlademu povratniku iz nacističnega koncentracijskega taborišča, tržaškem intelektualcu, ki ga srečanje z mlado Francozinjo prebujajo iz duhovne in biološke otrplosti, v katero je zapadel zaradi grozot in trpljenja v taborišču, in ga spet naveže na življenje. Roman je precej obsežen in zanimiv ter bo prav gotovo vzbudil pozornost v slovenskem literarnem življenju. Pomenil bo nedvomno enega izmed najsočnejših plodov letošnje slovenske književne letine.

Umrli je Nikos Kazantzakis

Na vseučiliški kliniki v Freiburgu v Švici je pretekli dni nenadoma umrl slavní grški pisatelj Nikos Kazantzakis. Star je bil 72 let. Umrli je od krvnega raka.

Kazantzakis je bil eden najboljših sodobnih pisateljev in ponovno so ga bili predlagali za Nobelovo nagrado. Da je ni dobil, je bil morda vzrok v tem, da je bil pisatelj majhnega naroda, ker se zdi, da so ti, razen skandinavskih narodov, nekako izključeni od teh nagrad. Toda tudi brez Nobelove nagrade je bil Kazantzakis velik pisatelj. Njegove romane prevajajo v vse kulturne jezike na svetu in povsod ljudje radi segajo po njih, ker je znal prikazovati življenje v vsej njegovi napetosti in zanimivosti. Aktualno snov je rad prikazoval skozi prizmo preteklosti in napetih pustolovskih zgodb. Dva izmed njegovih najbolj znanih romanov sta bila zadnji čas prevedena tudi v slovenščino.

Po prepričanju je bil Kazantzakis socialist. Po drugi svetovni vojni je bil nekaj časa minister za kulturo v grški vladi, pozneje pa se je umaknil v svojo vilo v Antibesu na francoski Rivieri ter se posvetil pisanju. Pisal je tudi drame in mnogo potoval.

Kazantzakis je ponovno dokazal, da tudi pisatelji majhnih narodov lahko brez Nobelove nagrade uspejo in prodrejo na svetovne knjižne trge, če imajo res kaj važnega povedati in znajo to podati v dovršeni obliki.

KULTURNE VESTI

* Znana slikarja Edoardo Devetta iz Trsta in Giuseppe Zigaina iz Cervinjana sta bila te dni na razstavi sodobne italijanske umetnosti v Forliju nagajena vsak s 100.000 lirami.

* Presenetljiv uspeh doživlja v Ljubljani drama Eugena O'Neillovega dneva potovanja v noč v uprizoritvi Slovenskega narodnega gledališča. Režiral je Slavko Jan.

* Slovenski kipar France Gorše, prav dobro poznan tudi našemu tržaškemu občinstvu, ker je dalj časa poučeval na eni tukajšnjih slovenskih srednjih šol risanje in priredil tudi več uspešnih razstav, je obhajal te dni v Clevelandu svojo šestdesetletnico.

* Ugledni slovenski literarni kritik Lino Legiša pripravlja za tisk pesmi pokojnega tržaškega pesnika Stanka Vuka.

* Tržaški slovenski radio ima v načrtu oddajo obsežnega pesniškega ciklusa Vitomila Zupana Potovanje po Sredozemskem morju, z glasbeno spremljavo. Zupan ima v rokopisu še več pesniških zbirk in romanov.

* Pri založbi Lykos v Zagrebu bo izšla antologija sodobne italijanske lirike v hrvaškem prevodu. Neka italijanska založba pa bo izdala antologijo sodobne hrvaške lirike.

KROŽEK MLADIH IZOBRAŽENCEV V TRSTU

vabi na sestanek, ki bo v petek, 8. novembra, ob 20.30 v običajnih prostorih v ulici Commerciale 5/I. Na sporedu je razgovor v zvezi s predavanjem književnika dr. Josipa Tavčarja »O NASPROTJU V SODOBNEM ČLOVEKU« Po razgovoru pomenek o bližnjem izletu v Dobrdo. Vstop z vabilom.

KROŽEK MLADIH IZOBRAŽENCEV V GORICI

vabi na sestanek, ki bo v soboto, 9. novembra, ob 20.30 v običajnih prostorih na Travniku 18/II. Na sporedu je predavanje dr. Rada Bednarika:

»OBDOBJE IZ POLPRETEKLE ZGODOVINE PRIMORSKIH SLOVENCEV«

Po predavanju predvajanje filma o izletu v Soško dolino.

GOSPODARSTVO

VRTNAR V NOVEMBRU

Ker je bil letošnji oktober presuh, je bilo potrebno še zalivati. November bo pa po svoji navadi najbrž zelo moker. Vendar upajmo na tako imenovano poletje sv. Martina.

Tudi v tem mesecu ima poklicni vrtnar dela na pretek: spravljati mora povrtnino, presajati in tudi še sejati, če ima primerne lege.

Vse dokler ne pritisne zmrzal, lahko pustimo zelenjad na vrtu. Brž ko pa bo začelo zmrzovati, moramo vzeti iz zemlje vse korenasto povrtnino, kot so solatna ali vrtna pesa, repa, korenček in korenasta zelena-šelin. Vse spravimo v klet pod pesek, katerega smo prej prezračili na soncu, da uniči vse gnilobne glivice, če jih je bilo slučajno v pesku. Preden spravimo povrtnino v klet, moramo prostor razkužiti, kar storimo najučinkoviteje, ako v njem zažgemo nekoliko žvepla in držimo klet skozi 24 ur zaprto. V klet in pesek spravimo tudi glavno zelje ali kapus, in sicer tako, da so glave obrnjene proti severu. Glave naj se med seboj ne dotikajo. V klet seveda ne smemo spravljati mokre povrtnine, ker bi pričela kmalu plesniti. Morebitne ovenele liste prej odstraniti!

Na prostem ostane še solata endivija, katere postopoma prevzemujemo z rafijo, da notranjščina prej zbeli. Tudi to moramo opraviti ob suhem vremenu. Prevezemo tudi listnato zeleno-šelin in jo obsujemo, da prej pobeli. — Za ostalo povrtnino, ki naj ostane na prostem tudi v zimskih mesecih (peteršilj, por, špinača, cikorijska, zimska solata, zgodnje glavno zelje in vrzotini) pa napravimo primerne strehe, nekoliko dvignjene proti jugu.

Ta mesec presajamo še zimsko solato in zgodnje glavno zelje — vrzotine. Na prostu pa lahko sejemo za potrošnjo proti koncu zime samo še špinačo in motovilec. Nadaljujemo s sajenjem čebulčka in rdečega česna. Ni optrebno se bati, da bi zmrznili. V drugi polovici meseca bomo začeli saditi, oziroma sejati bob in grah. Bob sadimo v vrste na razdalji 15 do 20 cm, med posameznimi zrni naj pa znaša razdaljenost okoli 10 cm. Seme naj bo pokrito s približno 5 cm zemlje. — Od grahovitih sort sadimo pred zimo vrste z okroglim zrnjem. Najpriporočljivejša sorta je ekspres z dolgimi stroki (generoso (Beautiful), zatem nekoliko zgodnejši ekspres Alaska ter sorti Prince Albert in Saxa. Od nizkih sort je priporočljiv provencale. Z enim kg graha zasadimo 30 m² površine. Grah in bob bosta uspela samo, če imata dobro pognojeno zemljo. Ta je lahko gnojena že od prej in v tem primeru uporabimo le umetna gnojila. Sicer pa moramo gnojiti z dobro dozorelim domačim gnojem in še z umetnimi gnojili. Na vsakih 100 m² površine gre 6 do 8 kg superfosfata (perfosfata), 3 kg kalijeve soli (sale potassico) in 2 kg žveplenokislega amoniaka (solfato ammonico). Ta sredstva lahko nadomestimo z 8 kg PKN ali kakšnega drugega sestavljenega umetnega gnojila.

Proti koncu meseca bomo začeli izkopavati rdeči radič, kateremu porežemo liste, ga povežemo v snopiče in položimo v pesek v kleti, dokler ga ne začnemo siliti.

Cvetličarjeva opravila

Ta mesec je najbolj primeren za presajanje listnatih lepoticnih grmov. Z iglavci mo-

ramo počakati do spomladi, če jih nismo presadili septembra. Vedno zeleno grmičevje presajamo oktobra ali pa spomladi.

Brž ko nastopi zmrzal, moramo izkopati georgine ali dalijs, kane in begonije. Njihove gredice prekoplamo in pognojimo ter zasadimo z dvoletnicami, ki bodo cvetele spomladi; med te spadajo mačke, marjetice, spominčice in druge. Uredimo tudi lešice, kamor vsadimo na prosto čebulice hijacint, tulipanov, narcis, krokus in drugih čebulnic.

Čebulice morajo biti vsajene tako globoko, da je plast zemlje 3 do 4-krat tako debela, kot je spodnji premer čebulice same. Tulipani, narcisi in hijacinte morajo biti pokriti z 10 cm zemlje. Če grozi prehud mraz, je potrebno pokriti vsajene čebulice z gnojem, steljo ali slamo.

V tem mesecu nadaljujemo s saditvijo čebulnic — hijacint, tulipanov, narcis, itd. v lonce. Najboljši so glinasti. Če so novi, jih moramo prej držati vsaj en dan v vodi. Ko zasajamo čebulice v lonce, ti ne smejo biti popolnoma suhi. Napolnimo jih z vsaktero dobro zemljo, kateri primešamo 1/4 drobnega peska ali mivke. Zemlja naj bo vlažna, a ne blatna. V en lonec lahko vsadimo več čebulic, a od roba naj bo v vsakem slučaju vsaj 4 cm razdalje. Ko so čebulice vsajene, jih z zemljo vred nekoliko pritismo v lonce in zalijemo. Nato lonce postavimo v temo: v klet, pod kakšen zaboj ali najbolje v zaboj, pokrite z zemljo, katere naj leži še kakšnih 10 cm nad lonci. Tako jih pustimo kakih 10

tednov v miru ter zatem prenesemo v sobe, kjer naj ostanejo še nekaj tednov v senci. Nato jih šele postavimo na popolno svetlobo. Čebulnice ne marajo močno razgretih sob, temveč le zmerno toploto. Mraza pa tudi ne prenašajo. Toplota med 10 in 15° C jim najbolj prija.

Brž ko nastopi hujši mraz, bo potrebno spraviti geranije ali gorečke v primeren prostor za prezimovanje.

AZIJSKA, PREHLADI IN MED

Azijska influenza razsaja na široko in jo je samo v Evropi že imelo ali jo ima na desetine milijonov ljudi. Obljubljali so proti nji razna cepiva, a teh je odločno premalo. V Rimu je bilo hkratu nad 300 tisoč obolelih ter pravijo, da je začela ponehavati šele, ko so ljudje segli po domačih, od davna preizkušenih zdravilih, predvsem po medu.

Da ima med zdravilna svojstva, je znano že tisočletja in to potrjuje danes tudi znanost. In umljivo je, da mora biti temu tako, saj so v njem različni vitamini in hormoni, nabrani od čebel na cveticah.

O zdravilnih svojstvih medu se najlaže prepričamo sedaj, v dobi prehladov: kadar katar zapre grlo, otežkoča dihanje in povzroča pogost kašelj, moramo večkrat na dan spiti skodelico vroče vode, v kateri raztopimo nekaj žlic medu. Priporočljivo je, da poleg tega použijemo še kakšno žlico samega medu. Začudil se boš, kako hitro ti kašelj izgine, kako kmalu je dihanje olajšano in kako ponehajo ostale slabosti.

Zelo verjetno je zato, da med koristi tudi pri azijski influenci. Na vsak način je priporočljivo, da nudimo medu predvsem otrokom, mogoče jih bo uživanje zaščitilo pred azijsko.

Sportni pregled

ZIMSKA SEZONA JE PRED DURMI

Pred kratkim so prve snežinke pobelile ne samo visokih hribov, temveč tudi dolinske globeli Slovenije. Bil je prvi opomin, da že stopamo v pozno jesen in da bo kmalu potrkala na duri zima.

Čez štiri mesece se bodo v Badgasteinu zbrali najboljši alpski smučarji vsega sveta, da se med seboj pomerijo za častni naslov svetovnega prvaka. Tekme za svetovno prvenstvo v klasičnih disciplinah pa bodo v začetku marca v Lahtiju na Finskem.

Vsi smučarji se zato sedaj vestno pripravljajo na ta tekmovanje. Tako se Avstrijci skupno vadijo pod Dachsteinom, kar pomeni, da žele zmagati v mnogih disciplinah. Med njimi manjka le Toni Sailer, ki sodeluje pri snemanju filma v Münchenu. Toda kmalu se bo tudi on pridružil četi pravkov. Pridno se vežbajo tudi Švicarji in so že daleč pred Francozi, Italijani, Nemci in ostalimi. Italijani se bodo na tekme pripravili v Cerviniji, kjer jih bo vežbal Avstrijec Senger. Trener upa, da bo prihodnja sezona zelo pomembna za mlada Albertija in Milanteja. Jugoslovani so na skupnem treningu na Češki koči na Jezerskem in na Mežakliji. Kandidati za Badgastein so Mulej, Stefe, Dornik, Kunsčič, Janc, Budinek in Zupančičeva; za Lahti pridejo v poštev brata Pavšič, Hlebanja, Kordež, Goričnik in Rekarjeva ter skakalci Zidar, Langus, Gorjanc, Gorišek in Rogelj.

HOKEJ NA LEDU

Pred začetkom sezone imajo jugoslovanski hokejisti mnogo skrbi. Ne vedo namreč, če bodo tekmovali kot doslej ali po ligaškem sistemu, ki je vsakoraj dražji. Hokejska zveza je za zdaj odločila, da bodo klubi (Jesenice, Partizan, Ljubljana, Crvena zvezda, Zagreb in Drvodoljac-Varaždin) tekmovali po dvokrožnem ligaškem načinu. Tekme se začno 11. januarja; igrali pa bodo na Jesenicah, v Ljubljani in v Beogradu, medtem ko bosta morala Zagreb in Drvodoljac tekmovali verjetno v Ljubljani. Največji

favoriti za naslov državnega prvaka so spet Jesenčani, ki se brez posebnega hrupa in pod vodstvom Čeha Blaha več časa pripravljajo na prihodnjo sezono. Njihov največji tekmeč bo Ljubljana, medtem ko ostali ligaši nekoliko zaostajajo.

Jugoslovanski hokejisti bodo v letošnji sezoni nastopili tudi na tekmah za evropsko prvenstvo, v Beogradu pa bodo srečali Romunijo ali Madžarsko.

Letošnji največji mednarodni dogodek v hokeju na ledu so tekme za svetovno prvenstvo v Oslu. Strokovnjaki se več časa bavijo z vprašanjem, kako prirediti tekmovanje, na katerem bi sodelovalo več kot deset reprezentanc. Da bi to dosegla, je mednarodna zveza predlagala, naj se ustanove tri svetovne lige. V prvi skupini bi bile Kanada, Švedska, CSR, SZ in ZDA. Italija bi bila v drugi. Jugoslavija pa v tretji. Predlog je vzbudil izredno zanimanje, toda o tem bo dokončno sklepal kongres, ki bo pred začetkom tekmovanja v Oslu.

SPORT PO SVETU

Moderni peterboj — Prejšnji teden so bile v Stockholmu tekme za svetovno prvenstvo. Zmagal je Rus Novikov; SZ se je uvrstila na prvo mesto v lestvici držav.

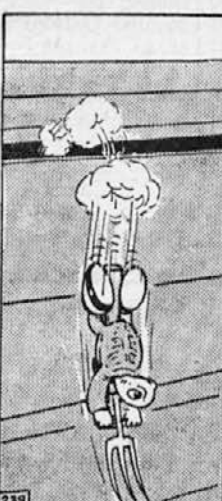
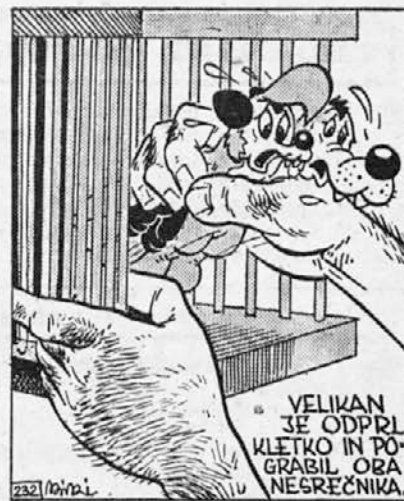
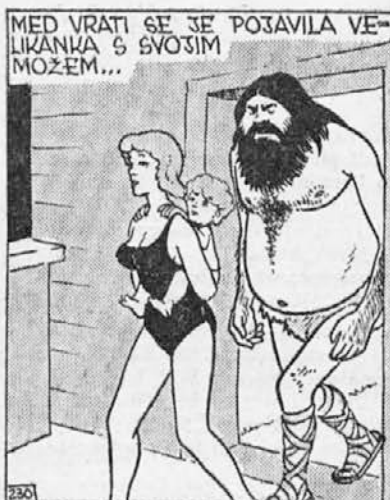
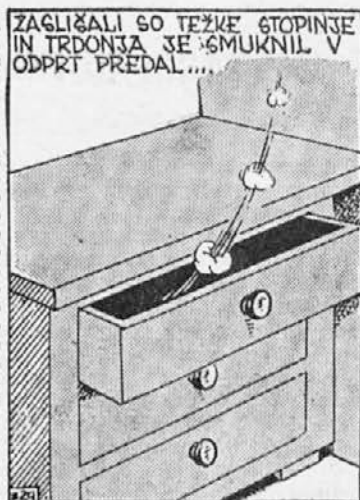
Kotalkanje — Konec tedna je bilo v Bologni tekmovanje v umetnem kotalkanju, veljavno za evropsko prvenstvo. Nemci so odnesli kar tri zmage (posamezniki - Ningel, posameznica - Blumenberg ter dvojica Blumenberg - Mensching). V disciplini plesnih vaj sta zmagala Angleža Granger - Whelan.

Avtomobilizem — Z dirko za veliko nagrado Venezuele (I. Collins - Hill na vozilu Ferrari) se je končalo tekmovanje za svetovno prvenstvo vrste Sport. Zmagala je italijanska avtomobilska znamka Ferrari.

Nogomet — V kvalifikacijskih skupinah Evropa III, VI in VII so Romunija (3:0), Poljska (4:0) in Belgarija (7:0) odpravili Grčijo, Finsko in Norveško.

Lahka atletika — Anglež Misson je zmagal na znani mednarodni dirki »100 km hoje«. Jugoslovan Mihalič pa se je uvrstil na prvo mesto v teku po Tridentu.

19

Za
našen
a
i
m
l
a
i
š
eč
u
d
e
ž
n
i
o
t
o
k

Rumena kača - vladař sveta

E. Wallace . R. B.

7

Clifford ga je pogledal s čudnimi očmi:

»Moj Bog, saj žive kobre se ne pošiljajo za dobrodošlico, se vam ne zdi? Rumena kača...«

Njegov pogled je zopet iskal Ivanka. »Vaš bodoči soprog je pozabljen dečko, gospodična... gospodična, eh... Doroteja se mi zdi... Ne, ne, Ivanka, oprostite,« in se je tako prisrčno in ubrano smejal, da ni kar nič pristojalo njegovi potepinski vnianjosti.

Segel je v globoki žep razcefranih hlač in privlekel ven veliko kovinsko uro.

»Na! Ustavi se je, čebula,« in jo je potresal. »Koliko pa je pravzaprav ura?«

»Sedma in en četrt,« je odvrnil Narth, ki mu je že vse prese-dalo.

»Zdelo se mi je, da ne more biti poldan,« je ugotavljal in na-

stavljal kazalce na uri. »Torej bo treba oditi, pa se bom še vrnil. V Londonu sem si najel stanovanje. Na svidenje Doroteja!«

»Ne, Neža!« se je zasmejala dekle in mu ponudilo desnico, ka-tero je prav toplo stisnil.

Drugim v sobi je samo pokimal v pozdrav in je šel skozi vrata. Štefan je že odprl usta, da bi stresel nevoljo nad obiskovalcem, kar se vrata spet odpro in pokaže se bradati tujčev obraz.

»Kdo izmed vas pozna Grahama St. Claya?« je vprašal.

Narth se je spomnil jutranjega razgovora.

»Jaz!« je odgovoril. »Pravzaprav ne jaz, marveč nekdo od mojih družabnikov.«

Clifford je namršil obrvi: »Tako... torej vi ga še niste videli?« Štefan je odkimal.

»Dobro! Jutri zvečer mi boste odgovorili, kaj mislite.«

»Toda ne bom imel priložnosti njega srečati.«

»Oh, da... da; prav gotovo ga boste videli,« mu je poreden na-smeh zaigral ob teh besedah v očeh. »Jutri ga boste videli... to vam povem jaz! St. Clay je rumena kača!«

V trenutku je kosmata glava zginila skozi vrata. Mož jih je ta-ko zaloputnil, da je osuplega Nartha kar streslo.

»Pravi zlodej!«

»Dobro, da ga nisem prisiljena vzeti! Ste slišali, kako govori?«

TEDENSKI KOLEDARČEK

10. novembra, nedelja: Andrej
11. novembra, ponedeljek: Martin šk.
12. novembra, torek: Davorin
13. novembra, sredo: Stanislav
14. novembra, četrtek: Jožefat
15. novembra, petek: Leopold
16. novembra, sobota: Otmar

VALUTA — TUJ DENAR

Dne 6. novembra si dobil oz. dal za:

ameriški dolar	625—627 lir
avstrijski šiling	23,70—24,20 lir
100 dinarjev	80—85 lir
100 francoskih frankov	127—132 lir
funt šterling	1580—1650 lir
nemško marko	147,50—148,50 lir
pesos	13—15 lir
švicarski frank	145,50—146,50 lir
zlatoto	712—714 lir
napoleon	4875—5050 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 10. novembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Slušna igra: Wolfgang Altendorf: »Službena pištola«. Igrajo člani Radijskega odra; 20.30 Zvočni mozaik; 22.00 Nedelja v športu; 22.35 Skladbe Irvinga Berlina.

Ponedeljek, 11. novembra, ob: 12.00 Iz lovčevih zapiskov: »Hudi časi«; 18.45 Samospevi jugoslovanskih skladateljev; 19.15 Radijska univerza: Kako nastane dnevnik; »Kako organiziramo dnevnik — uredniški del«; 20.30 Beethoven: »Fidelio«, opera v 2 dejanjih; 22.45 Oktet Baron Elliot.

Torek, 12. novembra, ob: 12.00 Predavanje: »Srečanje z belimi medvedi«; 13.30 Glasba po željah; 18.30 Pisani balončki, radijski tehnik za najmlajše; 19.15 Zdravniški vedež; 21.00 Obletnica tedna: »Kerenski in konec začasne revolucionarne vlade v Rusiji«; 22.00 Italijansko-slovenski kulturni stiki skozi stoletja: dr. Janko Jež; »Baron Ziga Zois in doba njegovega mentorstva«; 22.30 Iz nemških oper.

Sredo, 13. novembra, ob: 12.00 Zena in dom, obzornik za ženski svet; 18.00 Klavirski mojstri; 19.15 Sola in vzgoja: »Kam vodi izobilje?«; 20.30 Melodi-

je iz operet in revij; 21.00 A. Caillevet - R. de Flers: »Lepa prigoda«, komedija v 3 dej. Igrajo člani Rad. odra; 22.44 Koncert za violino in orkester - izvaja violinist Karel Rupel ter Orkester ljubljanske filharmonije.

Četrtek, 14. novembra, ob: 12.00 Potovanje po Italiji: Turistični razgledi M. A. Bernonija; 18.30 Z začarane police: »Kača Pepina«; 19.15 Radijska univerza: Izumi v zgodovini civilizacije: »Plug«; 21.00 Ilustrirano predavanje: Iz zgodovine Vikingov: »Izvor tega naroda«; 22.00 Nove knjige in izdaje: Zorko Simčič: »Človek na obeh straneh stene«, poroča prof. Martin Jevnikar; 22.15 Čajkovski: Hrestač - suita.

Petek, 15. novembra, ob: 12.00 Predavanje: »Brasilia, nova brazilska prestolnica«; 13.30 Glasba po željah; 18.25 Orkester Roger Roger; 19.15 Utrinki iz znanosti in tehnike; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 O glasbilih: prof. Pavle Merku: Trobila: »Trobenta, pozavna in tuba«; 22.15 Večerne melodije.

Sobota, 16. novembra, ob: 12.00 Zivljenja in usode: »Dimitrij Soštakovič«; 16.00 Radijska univerza: O zdravstvu in higieni dela: »Fiziologija dela«; 17.00 Škerjančeve, Tomčeve in Ljadove kompozicije — Igra pianistka Silva Krašovec; 18.00 Oddaja za najmlajše: Mirče Sušmelj: »Pesnik in kuhar«. Igrajo člani Radijskega odra; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 20.30 Teden v Italiji; 21.00 Dramatizirana zgodba: Avguštin Zele: »Kraška legenda«. Igrajo člani Radijskega odra; 23.00 Rogersove in Kernove melodije.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 411: Rad bi vsadil nekaj topolov. Kdaj naj jih sadim in na kakšno razdaljo? Kje bi dobil sajenice in kakšno sorto svetujete?

Odgovor: Najbolje je, da sadite, brž ko izgubijo liste, torej novembra meseca. Lahko sadite tudi še marca in aprila, a na vsak način, preden postanejo muzevni. Topol mora imeti na razpolago okoli 40 kv. metrov površine, torej naj bo razdalja med drevesi in med vrstami 6,5 metra. Najbolj priporočljive sorte so evropsko-ameriški križanci, kot so kloni 214 in 455. Sajenice dobite pri drevesničarjih. Vendar svetujemo, da se glede sort in glede nakupa prej posvetujete na gozdarskem uradu ali pri kmetijskem nadzorništvu.

Izdaja Konzorcij Novega lista
Odgovorni urednik Drago Legiša
Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20

ŽENSKI KOTIČEK

KOPELI

Naše zdravje je odvisno od pravilnega krvnega obtoka. Krvni obtok pa poživimo z raznovrstnimi kopelmi. **Suha kopa:** Telo najprej otiramo z grobo rokavico za umivanje, nato z rokavico, osveženo s kolonjsko vodo, kar vpliva izredno pomirjajoče in odlično nadomešča razna uspavalna sredstva. **Izmenične kopeli:** Po kopanju v topli vodi odpremo pipo s hladno vodo in izmenoma tolčemo z rokami po telesu. Zavijemo se v kopalni plašč in ležemo za nekaj minut v posteljo. **Zeliščne kopeli:** Utrujenost bomo pregnali, če v 5 litrih vrele vode namakamo 500 g lipovega cvetja ali kakega drugega dišečega zelišča. To vodo nato dodamo ostali, ki jo rabimo za kopanje. **Oljnatke kopeli:** Zene s suho kožo naj dodajo vodi jedilno žlico finega olivnega olja. Pri umivanju z milom zgubi namreč koža svojo prirodno maščobo. **Kopel z otrobi:** V majhno vrečko zavežemo nekaj žlic otrobov in jo potopimo za pol ure v vrelo vodo, ki jo nato zlijemo v kopalno kad. Otrobi belijo in mehčajo polt.

DROBNI NASVETI

— Slanino lepše režemo z nožem, ki smo ga prej pomočili v vročo vodo.
— Konservno škatlo lahko odpremo, če postavimo za nekaj časa najo vroč likalnik.
— Za čiščenje steklenic in kozarcev so najboljše jajčne lupine in kis.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V TRSTU
V soboto, 9. nov., ob 20.30 v Avditoriju v Trstu
KRSTNA PREDSTAVA

PRIHODNJO NEDELJO

Drama v treh dejanjih
Spisal: prof. Josip Tavčar — Režiser: Jože Babič
Scenograf: Jože Cesar
V nedeljo, 10. nov., ob 16. in ob 20. uri
v Avditoriju v Trstu
v torek, 12. nov., ob 20.30 v kinodvorani v Šklednju
v sredo, 13. nov., ob 20.30 v Prosv. dvorani - Opčine
PONOVITEV

PRIHODNJO NEDELJO

Za nedeljsko večerno predstavo v Avditoriju veljajo izkaznice »Z«

Pravi fakir,« je dejala Mabel in stegala roke kvišku. Letty je pa zanosno pritrjevala.

Ivanka ni zinila nobene.

VI.

Zunaj parka, ob robu ceste je stal Cliffordov avto. Imenovati to motovilo »avto«, je bilo celo po lastnikovem mnenju pretirano. Nekaj časa je vozilo pokalo, škripalo, nazadnje pa je pod železno Lynno roko le prebrodilo kakih sto metrov po glavni cesti, nato pa zavilo po kameniti in razdrapani stranski poti v smrekov gozd.

Tam je stala tista bajta. Nekoč je bila to lepa vila. Zdaj je pa vse razpadalo. Oknice so bile na pol gnile. Korci na strehi so bili strti, omet odkrušen, stopnice pred vhodom razbite. Vse je kazalo zapuščenost in beraštvo.

Trije možje so čakali pred vrati. Ko je Lynne skočil iz svojega grmečega voza, so prekinili živahen razgovor in mu odločno stopili naproti.

»Verjemite mi, gospod Lynne,« je začel prvi, ki je bil zidar-ski mojster, sodeč po metru, ki mu je štrlel iz hlačnega žepa, »tu se ne da nič narediti... vse zaman!«

Lynne ni odgovoril, ampak je odločno stopil v hišo.

Dve sobi na desno, dve na levo od veže, na koncu kuhinja s shrambo.

Pod koraki novega gospodarja je tramovje škripalo; moral si paziti, da nisi nog vtaknil v kakšno luknjo ali da te ni gosta pajčevina vsega opletla.

Clifford se je vrnil k trojici, ki je še stala pred vrati. Nažgal si je pipo, ki jo je ujel nekje v globokem hlačnem žepu, spustil je nekaj dimov in nagovoril najstarejšega možaka:

»Ste zidarski mojster ali niste?«

»Seveda sem in, skromnost na kraj, še prav posebne vrste. Tu pa je treba čarovnika, da bo v enem tednu iz te podrtije naredil stanovanje, dragi moj gospod!«

Lynne je mirno pihal in dejal: »Da slišimo torej, koliko delavcev potrebujete za nujne popravile!«

»Toda tu ni vprašanje delavcev, gre za stroške! Če hočete, vam v osmih dneh izročim hišo kot novo. To pa bo stalo tisoč šterlingov. Vsa bajta pa, po pravici povedano, ni vredna niti sto.«

Clifford je debelo puhnil: »Poslušajte me! Brž najemite dve-sto delavcev; v izmenah naj že od nocoj dalje delajo ponoči in podnevi. Poskrbite za vse potrebno. Hočem lepe sobe z lučjo in parketi, s toplo in mrzlo vodo, kopalnico in za hišo tudi plavalni bazen. Kuhinja z vsemi opremami. Na oknih pa... železne oknice! Tudi ta grda steza mora postati lep drevored! Za sedaj dovolj... ste razumeli?«

»Hvala lepa... a vse to v osmih dneh?« »Če v šestih ali petih, še bolj. Če ne zmorete vi, se obrnem drugam!«

»Toda... gospod Lynne... za vse te stroške si lahko kupite naj-lepšo vilo.«

»Ta hiša mi je všeč,« je Clifford suho zatrdil. »Pustite svoje čekanje!«

Ozrl se je po svojem zemljišču. Grmovje na mejnikih so zakrivale smreke.

»Tista drevesa morajo vsa zginiti,« je dejal s širokim zama-hom roke. »Hočem imeti širok razgled... pa tudi v slučaju kakšne-ga spopada...«

»Kakšnega?« se je začudil mojster.

»Še nekaj: železne oknice morajo imeti strelne line. Dajte sem vaš načrt.«

Vzel ga je stavbeniku iz rok in je s par potezami narisal osnu-tek.

»Vidite? Take oblike in velikosti. Hočete prevzeti delo?«

»Dobro... jamčim, da bo stavba popravljena v osmih dneh po vaši želji. Toda... opozarjam vas, da bo cena...«

(Dalje)